

MONTERINGSANVISNING HÄLLAR

VAL AV KONSTRUKTION

Val av konstruktion och uppbyggnad för markbeläggningar görs under projekteringsfasen. Dimensionering av överbyggnad utförs enligt AMA. Anläggning med hänsyn till beläggningsens funktion och den trafikbelastning ytan kommer att utsättas för.

YTOR MED GÅNGTRAFIK - LÄGGNING I BRUK

Vid beläggningar med gångtrafik utförs ytan med fall om minst 1%, för att säkerställa vattenavrinning. Det är viktigt att hela överbyggnaden har samma fall som den färdiga ytan avses att ha. Vid läggning i bruk består sättagret av 40-60 mm läggingsbruk på obundet 80 mm bärlager eller gjuten betongplatta. Betongyta fuktas före utläggning av läggingsbruk. Som läggingsbruk rekommenderas CEM I-BV/LA/SR dvs. Anläggningscement, ballastmaterial av natursand eller grus i fraktion 0,063/8 med renhet enligt standard EN13139, och vatten av vattenledningskvalitet.

Läggingsbruket blandas viktproportionerat med 1 del cement till 3-4 delar ballast (C100/300 - 100/400), i tvångsblandare. Det blandade bruket ska användas inom två timmar, inte under +5° C eller över +20° C. Bruket ska vara jordfuktigt, och ska utan att smeta kunna formas till en boll i handen. För hög eller låg fukthalt i bruket försvårar läggning av hållar.

Hällar med slät undersida slammas med cementslamma före läggning, och störs fast i sättbruket med en docka/stöt/jungfru. Hällar med sågade sidor läggs normalt med 8+/-3 mm fogbredd. Fogning ska ske tidigast ett dygn efter läggning. Fogbruket ska ha samma bindemedel som läggbruket, CEM I-BV/LA/SR dvs. Anläggningscement. Ballastens fraktion anpassas till fogbredden, med kornstorlek inte överstigande en tredjedel av fogbredden. Innan fogning fuktas plattornas fogsidor för att uppnå god vidhäftning. Fogningen utförs med fogslev, och det är viktigt att fogarna fylls helt och trycks till så att inga luftfickor bildas eftersom dessa senare kan hålla vatten som orsakar frostsador.

Efter fogning rengörs stenyta noggrant från cementrester, och täcks över för att skyddas mot regn och sol. Det är viktigt att presenning eller plast inte läggs direkt mot stenen utan att det finns mellanrum. Fogen ska hållas fuktig i åtminstone sju dygn, och får beträdas tidigast efter två dygn. Vid fogning med färdigblandade fogbruk, följ leverantörens anvisningar.

För att skapa mothåll och förhindra att hållarna i beläggningsen rör sig ramas beläggningsen in med kantsten.

YTOR MED GÅNGTRAFIK - LÄGGNING I CEMENTSTABILISERAT GRUS

Läggning i cementstabiliserat grus är ett mellanting mellan läggning i bruk och läggning i sand, med samma monteringsanvisningar som ovan läggning i bruk, men med den skillnad att bruket ersätts med torrbruk som vattnas efter att hållarna lagts ut och stötts ner.

YTOR MED GÅNGTRAFIK - LÄGGNING I OBUNDET BÄR-/SÄTTLAGER

Vid beläggningar med gångtrafik utförs ytan med fall om minst 1%, för att säkerställa vattenavrinning. Normalt sker läggning av hållar i obundet 30 mm sättlager (2-4 mm eller 2-6 mm) på obundet 80 mm bärlager. Det är viktigt att hela överbyggnaden har samma fall som den färdiga ytan avses att ha. Överbyggnadens lager komprimeras med minst tre överfarter med 100 kg vibroplatta innan läggning. Sättmaterialet dras av i nivå mot avdragsbanor, som innan läggning tas bort och fylls upp med sättmaterial. Hållarna läggs med överhöjning om 5-10 mm så att ytan kan sätta sig med tiden. Hållar med sågade sidor läggs normalt med 6+/-3 mm fogbredd. Fogning utförs med borste, diagonalt över belägningen, efter vilket fogarna vattnas för att fogmaterialet ska tillåtas att packas. När första fyllning satt sig utförs en andra fogfyllning och vattning.

För att skapa mothåll och förhindra att hållarna i belägningen rör sig ramas belägningen in med kantsten.

YTOR MED BILTRAFIK

Vid beläggningar som ska belastas med biltrafik bör körbanan ha ett tvärfall om 2,5%, och utföras med bombering. Gatans längsgående fall bör vara minst 2%. Anslutande trottoar ska ha ett fall mot gatan om max 2%.

Gator sätts vanligen med en överhöjning om 20-40 mm, som efter packning ligger med ca 10-20 mm överhöjning, för att ge utrymme åt gatans sättning under kommande år.

För att skapa mothåll och förhindra att hållarna i belägningen rör sig ramas belägningen in med kantsten.

Vanligen sker läggning av hållar i obundet 30 mm sättlager på obundet 80mm bärlager. Det är viktigt att hela överbyggnaden har samma fall som den färdiga ytan avses att ha. Överbyggnadens lager komprimeras med vibroplatta innan läggning. Sättmaterialet dras av i nivå mot avdragsbanor, som innan läggning tas bort och fylls upp med sättmaterial. Hållar med sågade sidor läggs normalt med 6+/-3 mm fogbredd. Fogning utförs med borste eller skrapa, diagonalt över belägningen, efter vilket fogarna vattnas för att fogmaterialet ska tillåtas att packas. När första fyllning satt sig utförs en andra fogfyllning och vattning. Ytan packas med lätt, gummiklädd vibroplatta.

På grund av dräneringssvårigheter rekommenderas inte läggning med bundet bärlager för ytor med biltrafik.

För utförligare beskrivning, tips och råd, hänvisas till Stenindustriförbundets häfte "[Utemiljö](#)".

